

'Het is een zwaluw, kijk daar ligt-ie. Kinderen vonden hem gisteren in de Rozenstraat.' Er schemert inderdaad iets zwarts in het struweel naast de zandbak.

TEKST PETRA HUNSCHE · FOTOGRAFIE SANDER HEEZEN

'Zullen we eerst maar even een graf maken?' vraagt buur(t)vrouw Jannie terwijl ze naar de schuur loopt voor een schop. Verderop in de coöperatieve buurttuin het Schoone Weepad aan de Tweede Laurierdwardsstraat ligt een wild tuintje met nog wat open plekken. De schop in de aarde stuit op een paar wortels. 'Een beetje dieper nog', zegt ze, 'anders graven de katten 'm weer op.' We maken een rechthoekig gat met steile wanden en lopen plechtig terug om de dode zwaluw op te halen.

'Het is een wonder dat de katten hem nog niet hebben opgegeten', merk ik op. 'Ja', antwoordt Jannie, 'gelukkig heb ik hem nog op tijd gevonden.' De vogel ligt goed verborgen onder de uitlopers van een groene bodembedekker. Ik buig wat twijgjes weg en mijn hart klopt ineens een stuk sneller in de overweldigende nabijheid van deze luchtacrobaat, een prachtige volwassen gierzwaluw. Hij ligt half op zijn rechterzij met één vleugel – waarschijnlijk gebroken – wat rommelig onder zich. De andere vleugel ziet er goed uit, evenals zijn staart en de glanzende bruinzwarte kop die met de snavel half naar boven gekeerd ligt. Jannie geeft me een tuinhandschoen aan.

Oogje

Plotseling opent de zwaluw een vochtig zwart oog. Hij kijkt me aan, vol leven, de ontroering knijpt mijn keel dicht. 'Hallo...', fluister ik. De vogel blijft roerloos liggen en laat zijn ooglid langzaam weer zakken. 'Die is niet dood', zeg ik tegen mijn buurvrouw. 'O', zegt ze, 'wat nu?' We bellen de dierenambulance. 'Als u 'm in een doos stopt, dan komen wij hem halen.' Het doosje dat we vinden is precies geschikt: hoog en smal, een perfecte dwangbuis voor een zwaluw.

Jannie geeft me de tuinschaar. De zwaluw kijkt me weer vochtig aan; vol

tere gevoelens sus ik 'm in slaap: 'Toe maar lief vogeltje, 't is goed.' Met uiterste concentratie knip ik de planten rond de vogel los en til hem op een peluwtje van struweel het doosje in.

De buurvrouw en ik zitten nog geen tien minuten uit te puffen van ons avontuur of de dierenambulance staat al voor de deur. Zondagochtend elf uur, midden in de Rozenstraat. Twee aantrekkelijke dertigers, een knappe vrouwelijke chauffeur met een supervriendelijke bijrijder, nemen ons doosje over. In de deuropening van de ambulance kijken we mee hoe de zwaluw op zijn rug in de veilige hand van de bijrijder beide ogen opent en gulzig suikerwater uit een spuitje drinkt.

De vrijwillige dierenbroeder houdt onze gierzwaluw in één hand vast en trekt met de andere hand voorzichtig een voor een de vleugels uit. 'Niets aan de hand. Het enige is: een zwaluw kan niet zomaar opstijgen, vandaar. We brengen 'm voor observatie naar vogelopvang de Toevlucht, daar wordt hij met gunstige wind weer losgelaten.' De ambulance vertrekt.

Gunstige wind

Bij de Toevlucht, het beroemde vogelhospitaal in de Bijlmermeer, is onze zwaluw drie dagen later alweer foetsie. 'In deze periode krijgen we dagelijks gierzwaluwen binnen en we laten ze zo snel mogelijk weer gaan', vertelt beheerder Gert Jan Zant. 'Jagend achter de insecten vliegen de gierzwaluwen in de stad soms zo laag dat ze over de grond scheren. Met gunstige wind, zelfs met de zuiging van een vrachtwagen, stijgen ze dan meestal wel weer op. Maar soms raken ze echt aan de grond.'

In de Rozenstraat rijden geen vrachtwagens. Wel zijn er veel insecten vanwege het vele groen, vandaar dat onze

zwaluw op de grond belandde. Al de volgende dag nam Gert Jan Zant hem mee naar de wei waar hij met gestrekte arm en gunstige wind de zwaluw van zijn hand liet wegvliegen. 'En dan zijn ze zo weer in de groep waar ze thuishoren', zegt de vogelkenner tevreden.

De Toevlucht is voor een groot deel afhankelijk van donaties en kan altijd vrijwilligers gebruiken. Informatie: toevlucht.nl

Hoogvliegers

Bij de vogelopvang komen in juni gemiddeld vijf à zes gestrande gierzwaluwen per dag binnen. Ze worden in de hoogste vogelkastjes neergezet en klampen zich dan meteen vast aan de tralies. De vogels zijn gewend aan grote hoogtes en hebben de gewoonte zich aan rotsen en dakranden vast te klampen om te slapen en te nestelen.

Ze komen in de zomer uit Afrika, vliegen op een ingebouwd kompas en cirkelen slapend met de wind mee tot op achthonderd meter hoogte. Op tweehonderd meter worden ze vanzelf wakker en drinken het vocht dat in druppeltjes op hun verenkleed ligt. Voor de rest leven ze van insecten. Hun bolle kop heeft een soort oogvlies, een extra dikke huid, voor de nodige weerstand hoog in de lucht. De gierzwaluw was dit jaar laat in Amsterdam. Net als alle andere vogelsoorten had-ie last van de aanhoudende kou. De laatste jaren worden in Amsterdam steeds minder gierzwaluwen gesignaleerd, maar in Zuidoost zijn er dit jaar juist weer meer, aldus Gert Jan Zant van vogelopvang de Toevlucht.